

JAK PŘEŽÍT ČASY ZLÉ (DLE JAK)

Kázání ze soboty 21.11.2020 – br. Michal Balcar

Minulou neděli uběhlo 350 let od smrti Jana Amose Komenského, a proto mi dovozte věnovat toto kázání jeho spisu O mocnosti a pronikavosti kázání. V něm totiž milý Jan Amos vzkazuje nám kazatelům, jak bychom měli svá kázání kázat, abychom byli věrní jejich závažnosti.

Naše rodina má jinak k Janu Amosovi hlubší vztah než jen v tom, že moje babička a maminka byly učitelky. Má babička totiž udržovala korespondenci s Comenius muzeem v holandském Naardenu, kde je též Komenského hrob. A dokonce pro něj v tehdejší Československu sháněla některé knihy.

Text ke kázání je z epístoly Efezským 5,8-17

“Vy jste kdysi byli tmou, ale nyní vás Pán učinil světlem. Žijte proto jako děti světla – ovocem světla je vždy dobrota, spravedlnost a pravda; zkoumejte, co se líbí Pánu. Nepodílejte se na neužitečných skutcích tmy, naopak je nazývejte pravým jménem. O tom, co oni dělají potají, je odporné i jen mluvit. Když se však ty věci správně pojmenují, je jasné, oč jde. A kde se rozjasní, tam je světlo. Proto je řečeno: Probuď se, kdo spíš, vstaň z mrtvých, a zazaří ti Kristus. Dávejte si dobrý pozor na to, jak žijete, abyste si nepočínali jako nemoudří, ale jako moudří; nepromarněte tento čas, neboť nastaly dny zlé.”

A ještě v kralické verzi, která by Jana Amose jistě více potěšila:

“Byli jste zajisté někdy temnosti, ale nyní [jste] světlo v Pánu. Jakožto synové světla choďte, (Nebo ovoce Ducha [záleží] ve vši dobrotě, a spravedlnosti, a v pravdě,) O to stojíce, což by se dobře líbilo Pánu. A neobcujte s skutky neužitečnými tmy, ale raději je trescete. Nebo což se tajně děje od nich, mrzko jest o tom i mluvit. Ale to všechno, když bývá od světla trestáno, bývá zjeveno; cožkoli zajisté zjevné bývá, světlo jest. Protož praví: Probuď se ty, kdož spíš, a vstaň z mrtvých, a zjasníť se tobě Kristus. Vítěz tedy, kterak byste opatrně chodili, ne jako nemoudří, ale jako moudří, Vykupující čas; nebo dnové zlí jsou.”

K výběru tohoto textu mě přiměly dva momenty v něm. Za prvé jeho závěr. Ano, dnové zlí jsou. A pak jeho začátek, protože světla máme teď kolem sebe nějak málo.

1) Mluvte písemně

První rada JAK zní: mluvte písemně. Na první přečtení mě to trochu vyděsilo. Ale pak jsem porozuměl, co se tím míní. JAK chce, aby naše kázání bylo prodchnuto Písmem. Aby bylo plné Písma. Tak to zkusím: Jsme vyzýváni, abychom nepromarnili tento čas, neboť nastaly dny zlé. A Kraličtí doslovněji říkají, abychom čas vykupovali. Vykoupení je slovo, které z Písma známe, ale ne ve vztahu k času. Vykupuje přece Kristus nás. Tak se říká například v Gal 3,13: Ale Kristus nás vykoupil z kletby zákona tím, že za nás vzal prokletí na sebe, neboť je psáno: „Proklet je každý, kdo visí na dřevě.“ Abych byl písemný, upozorním vás ještě na Kol 4,5, kde se říká: „Jedněte moudře ve styku s okolním světem a využijte čas vám svěřený.”

JAK také říká, že bychom neměli používat citáty nebiblických autorit, s jedinou výjimkou: Když jsou posluchači učení, věcem takovým rozumějící.

A já mám tu výhodu, že právě takoví mě poslouchají. Dovolte mi tedy jeden citát od Mahátmy Ghándího (byť něco velmi velmi podobného řekl jiný mudrc od G - Gandalf) „Délka života závisí na vnějších věcech a nikoli na mně. Na mně jen záleží, jak prožiji čas, který mi byl určen.“

2) Mluvte vážně:

Druhá zásada zní: Mluvte vážně! A JAK vysvětluje, co tím myslí: Totiž kazatel musí mluvit vážně, uctivě, s bázní a s třesením, protože velikého pána legacii velikou spravuje. Nebo počíná-li sobě kdo v kázání drze a bujně, potřásá-li kadeře a vynáší-li vášně své, mluví-li duchem panským neb rychtářským, jako by na robotu rozkazoval, tuchne ihned v posluchačích nábožnost, a tím samým, co vzdělání měl při nich, kazí uctivost k Bohu a slovu jeho: co pak kaziti měl, vzdělává, zatvrdilost srdce a zhrdání Bohem a jeho napomináním. Dobře onen, když tázán byl, která by nejpřednější ctnost teologa byla, odpověděl: Pokora. Co druhého? Pokora. Co třetího? Pokora předce. Ten závěr je pro mne usvědčující. A možná pro každého teologa a kazatele. To, že hledáme jiné ctnosti, ale měli bychom hledat třikrát pokoru má velikou sílu!

3) Mluvit směle jako z místa Božího

Dovolte mi tedy nechat imperativy toho textu zaznít směle:

Žijte jako děti světla!

Zkoumejte, co se líbí Pánu!

Nepodílejte se na neužitečných skutcích tmy!

Nazývejte je pravým jménem!

Dávejte si pozor, jak žijete!

Nepromarněte tento čas!

4) K bedlivosti napomáhati

Tedy že máme zdůraznit, co je v textu opravdu důležité. A já v něm slyším, že máme vykupovat tento čas. Ne čekat, až to přejde. Teď, když to bolí, musíme žít svou vírou! Přinášet pokoj!

(Tyto vynechané čtyři řádky jsou neumělým pokusem o odmlčení se, které JAK doporučuje ke zdůraznění právě slyšeného.)

My jsme světlo, musíme svítit.

My jsme moudří, ne nemoudří, teď to musí být znát.

(zopakování myšlenky, také doporučení JAK).

5) Zaostřovati, kde potřeba

Tedy poukázat skrze řečnické prostředky na to důležité: To též skrze apostrophu být

může: Pouč nás milý svatý Davide, Jobe příkladem svým, cos ty v úzkostech činil? Tak já se tedy ptám: Pavle, jak tys vykupoval čas zlý? A Pavel nás poučí, neboť list Efezským psal ve vězení v Římě – to je čas zlý a přece Pavlem vykoupáný. Není to pro nikoho z nás snadná doba, kterou žijeme. Jaro jsme zvládlí, ale teď je to horší, možná i proto, že na jaře jsme se těšili na léto a teď se propadáme do tmy a do zimy. A přesto i tento čas lze vykoupit. Přesto i teď, lze být světlem.

6) Z vlastní citedlnosti mluvit

A to já mluvím, milý Jane Amosi, vždycky. Protože to trápí mě, že nevím, jak ten čas vykoupit. A že ho marním. A že mám skloněnou hlavu a čekám, až se to přežene. A vím, že to nestačí.

7) Jaká je poslední zásada? Pána Boha vyvyšovat!

Vždyť to nejsme my, kdo má svítit do té tmy, ale Kristus. My máme vykupovat čas, protože jsme sami vykoupení! Ne z naší síly, ale z jeho síly. Ne z naší odvahy, ale z jeho odvahy.

Závěr

Má babička si v letech 1975 a 1976 dopisovala s H.H.J. Heulem, ředitelem naardenského muzea. A H.H.J. Heule jí na závěr jednoho z dopisů popřál slovy, kterým chci popřát i já vám:

“Modlím se, aby Pán Bůh Komenského i můj Vás posiloval a svou otcovskou rukou vedl.“

